

АДМИР Б. МЕТИЋ¹

Универзитет у Крагујевцу

Педагошки факултет у Јагодини

ПРИКАЗ КЊИГЕ

BIBLID: 0353-7129, 30(2025)2, p.177-180

DOI 10.5937/norma30-60478

ДЕЧИЈА ИГРА И УПОЗНАВАЊЕ ОКОЛИНЕ

Ирена Голубовић-Илић, Емина Копас-Вукашиновић:
Дечија игра и упознавање околине. Јагодина: Факултет
педагошких наука, 2023, 168 стр.

Монографија под називом „Дечија игра и упознавање околине“, чије су ауторке др Ирена Голубовић-Илић и др Емина Копас-Вукашиновић, угледала је светлост дана 2023. године у издању Факултета педагошких наука Универзитета у Крагујевцу, са седиштем у Јагодини. Ова публикација представља вредан допринос научној и стручној литератури у домену предшколског васпитања, са посебним акцентом на значај игре у детињству као темељног средства за учење, лични развој и активно истраживање окружења. Монографија обилује великим бројем слика и шема. Слика има 39, а шема 7. Такође, монографија је обима 168 страна.

Предговор монографије поставља оквир у коме се обрађује игра као основна активност деце раног узраста, кроз коју она уче и развијају све аспекте своје личности. Ауторке указују на значај истраживања околине као образовне и развојне прилике за дете, и то управо кроз игру. Акценат је на подстицајној средини која омогућава детету да искуствено учи и истражује кроз различите улоге, покрете и активности. Закључни део монографије доноси разматрање начина на које представљени научни увиди могу послужити као основа за будућа истраживања, као и за унапређење професионалне праксе у области васпитања и образовања.

¹ admir.metic@gmail.com

Прва тематска целина „Игра као претпоставка целовитог развоја деце раних узраста“ темељно објашњава значај игре као централне активности кроз коју се развијају когнитивне, моторичке, социјалне и емоционалне способности деце. Ауторке анализирају како различите врсте игара (покретне, дидактичке, улога и конструктивне) доприносе различитим аспектима дечијег развоја. Посебна пажња посвећена је култивисању емоција и социјалних односа кроз игру у вршњачкој групи. Целина се завршава указивањем на неопходност интегрисаног приступа у организацији активности који подржава све аспекте дечије личности.

У другој тематској целини „Значај система дечијих игара за истраживање околине и развој укупних потенцијала деце раних узраста“ описује се значај креирања флексибилног система игара који подстиче истраживање и учење о окружењу. Наглашава се да игра има едукативну, али и експлоративну функцију, јер деца кроз њу активно упознају свет и делују на свет око себе. Ауторке истичу потребу прилагођавања игара узрасту, интересовањима и индивидуалним могућностима деце. Дечије емоције, физички развој и социјална интеракција такође су у фокусу као значајни елементи игре. Поглавље закључује важност интегрисаног приступа у планирању игара као темеља за социјалну зрелост и спремност за школу.

Трећа тематска целина „Природни и друштвени садржаји којима овладавају деца раних узраста“ бави се анализом начина на који деца раног узраста, кроз игру, овладавају садржајима из природне и друштвене средине. Наводи се значај чулне перцепције и активног деловања у процесу спознаје. Истиче се улога васпитача у осмишљавању активности које одговарају реалним ситуацијама из окружења. Посебан нагласак дат је на спонтано, а систематски подстакнуто учење у динамичном и подстицајном окружењу.

Четврта тематска целина „Значај упознавања деце са светом који их окружује“ истражује како упознавање света кроз игру утиче на развој различитих вештина и знања код деце. У оквиру овог поглавља обрађен је и значај практичног, искуственог учења као кључног за изградњу односа детета са околином. Ауторке указују на значај интеракције са одраслима и вршњацима у процесу социјалног учења. Поглавље се завршава наглашавањем везе између истраживачког духа деце и њиховог развоја у физичком, социјалном и емоционалном смислу.

Пета тематска целина „Истраживање околине, искуствено учење и дечији развој“ истражује како упознавање света кроз игру утиче на развој различитих вештина и знања код деце. У оквиру овог поглавља обрађен је и значај практичног, искуственог учења као кључног за изградњу односа детета са околином. Подвлачи се улога чулног искуства, конкретних активности и материјала у подстицању дечије радозналости. Истиче се како квалитетан простор и различита средства могу подстаћи дубље разумевање појава и односа у окружењу. Поглавље се завршава наглашавањем везе између истраживачког духа деце и њиховог развоја у физичком, социјалном и емоционалном смислу.

У шестој тематској целини „Креирање просторног окружења – структурирање подстицајне средине“ истиче се значај искуственог учења као најприроднијег облика стицања знања код деце раног узраста. Ауторке наглашавају да се дечије учење најуспешније одвија у подстицајном окружењу, кроз личну акцију и употребу свих чула. Простор и материјали који окружују дете морају бити разноврсни, доступни и примерени њиховим интересовањима и развојним потребама. Поглавље закључује да искуствено учење омогућава детету да постане активни истраживач и учесник у сопственом развоју.

Седма тематска целина „Игра као могућност остваривања континуитета у систему предшколског и основношколског васпитања и образовања“ истиче улогу игре као моста између предшколског и основношколског система. Континуитет у развоју детета постиже се уколико се у школи наставе начела учења кроз игру, присутна у вртићу. Ауторке упозоравају на ризик дисконтинуитета који може успорити или угрозити дечији развој. Игра је овде представљена као метод који се може прилагодити и формалном школском контексту, без губитка педагошке вредности. Целина се завршава ставом да је очување игре у образовном процесу кључно за развојно прилагођен приступ детету.

У осмој тематској целини „Професионалне компетенције васпитача као предулсов истраживања околине“ истиче се значај квалитета истраживачких активности деце које су у великој мери условљене професионалним компетенцијама васпитача. Ауторке наглашавају значај педагошког знања, креативности, флексибилности и способности за планирање развојно примерених активности. Посебна пажња посвећена је способности васпитача да креирају подстицајну средину и препознају индивидуалне потребе сваког детета. Поглавље се закључује ставом да компетентан васпитач чини кључну карик у подстицању дечије радозналости и истраживачког духа.

Девета тематска целина „Ангажовање родитеља у припремању, организацији и реализацији игара и истраживачких активности“ истражује значај укључивања родитеља као равноправних партнера у васпитно-образовни процес. Посебан акценат стављен је на њихову активну улогу у осмишљавању, планирању и спровођењу различитих облика игре и истраживачких подстицаја у предшколском контексту. Ауторке подстичу стварање партнерских односа између предшколске установе и породице, како би се постигла конзистентност у приступу детету. Наведене су конкретне могућности укључивања родитеља — кроз планирање, доношење материјала, учешће у активностима и дељење искустава. Поглавље завршава позивом на отворен дијалог и сталну комуникацију између породице и васпитача ради добробити детета.

Десета тематска целина „Облици сарадње предшколске установе и локалне заједнице у функцији добробити детета“ анализира значај повезивања предшколске установе са локалном заједницом у циљу обогаћивања васпитно-образовног процеса. Сарадња са библиотекама, музејима, здравственим установама, занатлијама и другим институцијама пружа деци прилику за искуствено учење

у реалним ситуацијама. Посебно се наглашава вредност отворености установе према окружењу као моделу демократског васпитања. Целина се завршава препорукама за осмишљену и систематичну сарадњу са заједницом ради целовитог развоја деце.

Фридрих Фребел у делу *Die Menschenerziehung* (1826) игру описује као највиши израз дечјег развоја и основни пут ка учењу, због чега је створио концепт „вртића“. У поређењу са Фребеловим схватањем игре као слободне активности, монографија „Дечија игра и упознавање околине“ показује како се у савременој настави игра користи и као методички облик са јасно дефинисаним педагошким циљевима. Жан Пијаже у књизи *La formation du symbole chez l'enfant* (1945) игру тумачи као средство асимилације стварности и механизам когнитивног развоја. У односу на Пијажеову поделу игара која прати стадијуме интелектуалног сазревања, монографија проширује ту перспективу, јер истиче да различити облици игре у настави подстичу и социјални и емоционални развој ученика. Лав Виготски у делу *Мишљење и говор* (1934) наглашава да игра уводи дете у „зону наредног развоја“ и омогућава му да превазиђе актуелне способности. За разлику од Виготског, који игру пре свега види као припрему за будуће развојне задатке, у монографији је она приказана и као непосредно наставно средство у настави. Џон Дјуи у књизи *Experience and Education* (1938) истиче значај искуства у образовању и игру види као један од начина развоја критичког мишљења. У поређењу са Дјуијевим општим педагошким увидима, монографија конкретизује улогу игре у настави раних разреда, показујући како она може да унапреди наставни процес у непосредној пракси. Дејвид Колб у књизи *Experiential Learning* (1984) развија модел учења у четири фазе, где игра представља један од начина претварања искуства у знање. Монографија се на ове теоријске поставке надовезује показујући како се игра у разредној настави користи као облик искуственог учења, чиме премошћује разлику између апстрактне теорије и школске праксе.

Монографија „Дечија игра и упознавање околине“ може имати значајан утицај на унапређење методичких поступака у предшколским установама. Садржаји и примери које ауторке нуде пружају подршку у креирању активности које подстичу целокупан развој детета кроз игру. Посебна вредност ове монографије је у томе што је усмерена на практичну примену теоријских принципа, јер управо то недостаје у свакодневном раду са децом. Монографија може бити подстицај за увођење иновативних метода које повезују игру са природним и друштвеним садржајима у окружењу детета. Због тога је треба доживети као користан приручник који ће утицати и на моје лично промишљање о наставној пракси.